

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 741/2013-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. F., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a tiež práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bližšie neoznačeným postupom orgánov verejnej moci a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. F. o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 14. mája 2013 doručené podanie Ing. J. F. (ďalej len „sťažovateľ“) označené ako „*Sťažnosť podaná podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR*“, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (*ďalej len „ústava“*) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (*ďalej len „dohovor“*) bližšie neoznačeným postupom orgánov verejnej moci.

Z podania a jeho príloh vyplýva, že sťažovateľ je nespokojný s postupom orgánov verejnej moci vo viacerých veciach a žiada, aby ústavný súd prikázal Okresnému súdu Košice I, aby:

„1. Kúpnu zmluvu o predaji pozemkov, V-5146/2011 z 23. 5. 2011-428/2011 zrušil. Pre porušenie § 139 a § 140 zákona 40/1964 Zb.

2. Vydal rozhodnutie, ktorým vlastníkom pozemkov 2030/2, 3, 4, v 1/1 sa stáva spoločník, sťažovateľ F. J., Ing... V celosti preto, že sťažovateľ sa tým vzdáva náhrady škody za spreneveru finančných prostriedkov a úrokov.

3. Rozhodnutie o vlastníctve pozemkov s vlastníkom F. J., Ing..., zaslal Katastrálnemu úradu Košice, na zápis práv k pozemkom.

4. Vydal rozhodnutie, ktorým spoločník, sťažovateľ späť berie návrhy na súdne konania, týkajúce sa spoločnosti M., s. r. o., S., s. r. o, Ing. V. M. na vymoženie 7 mil. Sk a zrušenia kúpnej zmluvy o predaji pozemkov. A vzdáva sa náhrady škody vo výške 7 mil. Sk za spreneveru.“

K sťažnosti bolo pripojené splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom „pre advokáta, ktorého určí Ústavný súd SR“.

Ústavný súd preto prípisom z 20. mája 2013 upozornil sťažovateľa, že «Priatím zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“) bolo v Slovenskej republike na sprístupnenie právnej pomoci osobám v hmotnej núdzi zriadené Centrum právnej pomoci.

S účinnosťou od 1. januára 2012 sa systém sprístupňovania právnej pomoci osobám v hmotnej núdzi prostredníctvom Centra právnej pomoci vzťahuje aj na väčšinu konaní pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy.

S účinnosťou od 1. januára 2012 došlo taktiež k zmene § 30 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého účastníka, ktorý požiada o ustanovenie advokáta a u ktorého sú

predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, súd odkáže na Centrum právnej pomoci. O tejto možnosti súd účastníka poučí.».

V zmysle uvedenej právnej úpravy a v spojení s § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého ak zákon o ústavnom súde neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku, odkázal ústavný súd sťažovateľa, aby sa so žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu obrátil na Centrum právnej pomoci (ďalej aj „centrum“).

V nadväznosti na to ústavný súd súčasne vyzval sťažovateľa, aby mu v lehote 14 dní od doručenia výzvy preukázal, že podal centru písomnú žiadosť o poskytnutie právnej pomoci a určenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom vo veci jeho sťažnosti zo 14. mája 2013, a následne, aby v lehote 14 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o jeho žiadosti o poskytnutie právnej pomoci ústavnému súdu predložil písomné splnomocnenie udelené konkrétnemu advokátovi na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Napokon ústavný súd sťažovateľa upozornil, že v prípade, ak nesplní podmienky uvedené vo výzve, môže byť jeho sťažnosť zo 14. mája 2013 odmietnutá pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Dňa 4. júna 2013 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorého prílohou bola žiadosť o poskytnutie právnej pomoci prijatá Centrom právnej pomoci, kancelária Košice, ako aj nekvalifikované splnomocnenie na jeho zastupovanie vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. RVP 15032/2013 pre advokáta Mgr. Ing. P. H...

Dňa 1. júla 2013 bolo ústavnému súdu doručené ďalšie podanie sťažovateľa označené ako „Zaslanie stanoviska CPP“, z ktorého vyplýva, že centrum rozhodnutím

sp. zn. 5298/2013-PP z 18. júna 2013 predbežne nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci, pretože bolo toho názoru, že ochrana práv sťažovateľa nebola bezprostredne ohrozená z dôvodu nebezpečenstva zmeškania lehoty.

Následne ústavný súd 4. septembra 2013 a 17. septembra 2013 zistil, že rozhodnutím centra sp. zn. 5298/2013-PP z 15. augusta 2013 nebol sťažovateľovi priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci v konaní pred ústavným súdom, pričom sťažovateľ nepodal proti tomuto rozhodnutiu v zákonom ustanovenej lehote odvolanie. Ústavný súd preto prípisom zo 17. septembra 2013 vyzval sťažovateľa, aby mu v lehote 8 dní zaslal splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie v konaní o jeho sťažnosti. Zároveň sťažovateľa upozornil, že v prípade, ak mu v určenej lehote nepredloží splnomocnenie pre advokáta, môže byť jeho sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnutá pri predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ odpovedal na výzvu ústavného súdu podaním z 2. októbra 2013, obsahom ktorého bola aj žiadosť o predĺženie termínu na predloženie splnomocnenia na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom do 25. októbra 2013.

Následne sťažovateľ listom z 23. októbra 2013 oznámil ústavnému súdu, že jeho nepriaznivá finančná situácia mu nedovoľuje znášať trovy jeho právneho zastúpenia advokátom v konaní pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ napriek výzve obsahujúcej upozornenie na možnosť odmietnutia jeho sťažnosti v prípade nepredloženia splnomocnenia na jeho zastupovanie v konaní o sťažnosti mu požadované splnomocnenie nepredložil a nerešpektujúc poučenie ústavného súdu, sa dožaduje, aby mu bol právny zástupca ustanovený ústavným súdom.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom..., ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, v ktorej je jednoznačne formulované, že povinnosť zastúpenia sťažovateľa advokátom v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je ustanovená bez možnosti akýchkoľvek výnimiek, a zároveň zdôrazňuje, že pokiaľ ide o inštitút povinného právneho zastúpenia, na opodstatnenosť jeho zákonnej úpravy vo svojej judikatúre opakovane upozorňuje a bezvýnimočne na ňom trvá (napr. I. ÚS 57/2013, IV. ÚS 221/2013).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že v právnych systémoch rôznych členských štátov Rady Európy je požiadavka, aby bol opravný prostriedok na súd vyššej inštancie podaný advokátom, bežným javom [pozri napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Gillow proti Spojenému kráľovstvu, č. 9063/80 z 24. novembra 1986]. S obsahom ustanovení dohovoru nie je v rozpore ani to, ak vnútroštátny procesný predpis vyžaduje, aby bol účastník v konaní pred najvyššími súdnymi inštanciami zastúpený advokátom (pozri tiež rozsudky ESLP Kröhnert proti Českej republike, č. 60224/00 z 9. októbra 2001 a Meftah a ďalší proti Francúzsku, č. 32911/96 z 26. júla 2002). Takéto zastúpenie môže byť vyžadované dokonca aj u účastníkov, ktorí sú sami advokátmi.

Povinné právne zastúpenie sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom je ustanovené zákonom o ústavnom súde, ktorý upravuje podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov a bol vydaný na základe čl. 140 ústavy. Ústava v čl. 46 ods. 4 priamo odkazuje na zákonnú úpravu podmienok a podrobností realizácie základného práva na súdnu ochranu, pričom uvedeného základného práva sa možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). Viazanosť sudcov ústavného súdu ústavou a ústavnými zákonmi pri svojom rozhodovaní v zmysle § 14 ods. 1 zákona o ústavnom súde neznamena, že ústavný súd sa pri prerokúvaní vecí nemá riadiť procedurálnymi pravidlami ustanovenými zákonom vydaným podľa čl. 140 ústavy. Zakotvenie povinného právneho zastúpenia v určitom druhu súdneho konania (vrátane konania vedeného pred ústavným súdom) nemá žiadnu vecnú súvislosť s obsahom základného práva na právnu pomoc zaručeného v čl. 47 ods. 2 ústavy, keďže jeho podstata spočíva v povinnosti štátnych orgánov (vrátane súdov) umožniť každému účastníkovi konania poskytnutie právnej pomoci, a to za podmienok ustanovených zákonom. Napokon povinné právne zastúpenie ustanovené pre sťažovateľov zákonom o ústavnom súde nebráni žiadnemu účastníkovi konania vyjadriť svoj názor na okolnosti prípadu a formulovať na ich podporu vlastnú právnu argumentáciu.

Ústavný súd so zreteľom na odmietavý postoj sťažovateľa, ktorý napriek výzve a poučení nevykonal relevantné úkony smerujúce k zabezpečeniu svojho právneho

zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti, rozhodol o odmietnutí sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí návrhu. S prihliadnutím na uvedené sa ústavný súd argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu jeho v petite sťažnosti označených práv nezaoberal.

Ústavný súd napokon dodáva, že je štátnym orgánom (nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti) a v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd sa preto musí dôsledne riadiť vymedzením svojich právomocí vyplývajúcich z čl. 125 a nasledujúcich ústavy a ďalej konkretizovaných v zákone o ústavnom súde a pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže prijať na ďalšie konanie iba také podanie, ktoré spĺňa všetky náležitosti kvalifikovaného návrhu ustanovené týmto zákonom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013